

3. ZÁMENÁ (Pronominá)

- sú ohybné plnovýznamové slová, ktoré odkazujú na mená, naznačujú osobu, zviera, vec, vlastnosť

OTÁZKA: /

Rozdelenie podľa druhu:

Osobné:

a) *základné:* ja, ty, on, ona, ono, my, vy, oni, ony

b) *privlastňovacie:* môj, tvoj, jeho, jej, náš, váš, ich

Zvratné:

a) *základné:* seba/sa (v D sebe/si)

b) *privlastňovacie:* svoj

Ukazovacie: ten, tá, to, tí, tie, tento, táto, toto, títo, tieto, onen, oné...

Opytovacie: kto? čo? aký? ktorý? kde? kedy? prečo? ako? koľký? (ak stoja na začiatku vety!)

Vzťažné: kto, čo, aký, ktorý, kde, kedy, prečo, ako, koľký...

(chápeme ich ako spojky v podrad'ovacích súvetiach - čiže v strede vety):

Neurčité: niečo, dakto, bárskoľko, všeličo, ktosi, kdekoľvek...

Vymedzovacie: ten istý, taký istý, iný, každý, všetci, nikto, nič, nijaký, sám, samý...

Delenie podľa rodu: *rodové:*

mužský rod: on, ten,

ženský rod: ona, tá,

stredný rod: ono, to, ...

bezrodové: ja, ty, my, vy, sa, kto, čo

Poradie gramatických kategórií:

1. pomenovanie (zámeno)
2. základný tvar (N.)
3. **rod** (mužský, ženský, stredný)
4. **číslo** (sg., pl.)
5. **pád** (pri zámenách, ktoré sa skloňujú – napr. kto? čo?; od koho? ...)
6. **druh** (osobné, zvratné, ...)
7. ohybné – neohybné
8. plnovýznamové - neplnovýznamové
9. majú VČP – nemajú VČP

Skloňovacie vzory: pekný, cudzí, môj

Pri skloňovaní osobných základných zámen rozlišujeme:

a) krátke tvary: **ma, mi, ťa, ti, ho, mu;**

b) dlhé tvary: **mňa, mne, teba, tebe, jeho, neho, jemu, nemu**

(dlhé tvary používame po predložkách, na začiatku vety a pri dôraze!)

Medzi dlhé tvary a k nim patriace krátke tvary základných osobných zámen s predložkami patria:

na neho – **naňho** – **naň**,
pre neho – **preňho** – **preň**,
po neho – **poňho** – **poň**,
o neho – **oňho** – **oň**,
za neho – **zaňho** – **zaň**,
do neho – **doňho** – **doň**

- dlhé tvary **naňho, preňho, poňho, oňho, zaňho, doňho** – používame len pri človeku
- krátke tvary **naň, preň, poň, oň, zaň, doň** – používame pri zvieratách a veciach

Vetnočlenská platnosť: podmet (2), predmet (3), príslovkové určenie (4)

Pravopis:

Písanie i/í v zámenách (mojim, tvojim...):

I sg. (i)

s ním
s mojím (tvojím)

I pl. (i)

s našimi, s vašimi
s mojimi (tvojimi)

Vzor pekný – pekní (tí)

sg.	pl.
N – pekný	N – pekní, tí
G – od pekného	G – od pekných, tých
D – (dám) peknému	D – (dám) pekným, tým
A – (vidím) pekného	A – (vidím) pekných, tých
L – o peknom	L – o pekných, tých
I – s pekným	I – s peknými, tými

Písanie i/y:

sg.	pl.
ten (chlapec)	tí, títo (chlapci)
ktorý, ktorýsi	ktorí, ktorísi (N)
aký, akýsi	akí, akísi
taký istý	takí istí
sám, -a, -o	sami – chlapi samy – ženy
on	oni - chlapi ony – ženy

PIKOŠKA:

- jej** = a) osobné privlastňovacie, nesklonné (PR.: **Jej** kabát visí v predsieni. – Čí?)
b) osobné zámeno ona, tvar datívu (PR.: Podal **jej** list. – Komu? Čomu?)

Skloňovanie zámen											
Osobné základné zámená											
	bezrodové		mužský rod	ž.r.	s.r.	bezrodové		m.r.	ž./s.rod		
N	ja	ty	on	ona	ono	my	vy	oni	ony		
G	mňa, ma	teba, ťa	jeho, neho, ho	jej, nej	jeho, neho, ho	nás	vás	ich, nich	nich, ich		
D	mne, mi	tebe, ti	jemu, nemu, mu	jej, nej	jemu, nemu, mu	nám	vám	im, nim	im, nim		
A	mňa, ma	teba, ťa	jeho, neho, ho	ju, ňu	ho	nás	vás	ich, nich	ich, nich		
L	mne	tebe	ňom	nej	ňom	nás	vás	nich	nich		
I	mnou	tebou	ním	ňou	ním	nami	vami	nimi	nimi		
Osobné prívlastňovacie zámená											
N	môj	tvoj	jeho	moja	moje - sg.	moje – pl.	náš	váš	ich	moji	
G	môjho	tvojho	jeho	mojej	môjho	mojich	nášho	vášho	ich	mojich	
D	môjmu	tvojmu	jeho	mojej	môjmu	mojim	nášmu	vášmu	ich	mojim	
A	môj	tvoj	jeho	moju	moje	mojich	nášho	vášho	ich	mojich	
L	mojom	tvojom	jeho	mojej	mojom	mojich	našom	vašom	ich	mojich	
I	mojím	tvojím	jeho	mojou	mojím	mojimi	naším	vaším	ich	mojimi	
Zvratné zámená			Ukazovacie						Opytovacie		
	základné	prívlastňovacie									
N	sa	svoj	ten	tá	to	tí	tie	taký	oná	čí	čia
G	seba	svojho	toho	tej	toho	tých	tých	takého	onej	čieho	čej
D	sebe, si	svojmu	tomu	tej	tomu	tým	tým	takému	onej	čiemu	čej
A	seba	svojho	toho	tú	toho	tých	tie	takého	onú	čí, čieho	čiu
L	sebe	svojom	tom	tej	tom	tých	tých	takom	onej	čom	čej
I	sebou	svojím	tým	tou	tým	tými	tými	takým	onou	čím	čou
Neurčité					Vymedzovacie						
N	dakto	niečo	čosi	čiesi	sám	sama	samá	sami	samy		
G	dakoho	niečoho	čohosi	číchsi	samého	samej	samej	samých	samých		
D	dakomu	niečomu	čomusi	čímsi	samému	samej	samej	samým	samým		
A	dakoho	niečo	čosi	čiesi	samého	samu	samú	samých	samy		
L	dakom	niečom	čomsi	číchsi	samom	samej	samej	samých	samých		
I	dakým	niečím	čímsi	čímsi	samým	samou	samou	samými	samými		

POZOR! Rozlišuj vymedzovacie zámená:

V byte som bol **sám**. Si tu **sama**? To dieťa tu **samo** nemôže zostať. Žiaci v triede pracovali **sami**. Ženy, prišli ste **samy**?

To víno je **samý** ocot! Byt je **samá** mucha! Som **samé** ucho! V kine boli **samí** mladí ľudia. Máme pre vás **samé** dobré správy.

spracovala: Mgr. Marta Svobodová